

ЛІТЕРАТУРА

1. Олекса Тихий. Історична доля України. Інформаційний ресурс <http://olexa.org.ua/tvory/tvor02.htm>
2. Василь Овсієнко. Олекса Тихий. Справжній донецький українець. Інтернет-видання «Українська правда» від 03.02.2012. <http://www.istpravda.com.ua/articles/2012/02/3/70406/>
3. Олекса Тихий. Думки про рідний Донецький край. Інформаційний ресурс <http://olexa.org.ua/tvory/tvor01.htm>
4. Тихий Олекса. Словник мовних покручів. – Донецьк: Товариство ім. Олекси Тихого, 2009. – 108 с.
5. Олекса Тихий. Словник мовних покручів. Інтерактивний мережевий ресурс <http://storinka-m.kiev.ua/article.php?id=1445>
6. 12 цілей життя донбасівця. Ресурс мережевого журналу „1576” <http://1576.com.ua/people/12-tsiley-jittya-donbasivtsya-1874>

*Васюк К. М.
(м. Вінниця)*

ОСОБИСТІТЬ ОЛЕКСИ ТИХОГО З ПОЗИЦІЇ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

У руслі світової Науки кожна окрема галузь вивчає свої аспекти, еволюційні процеси в суспільстві аналізуються на рівні закономірностей і фактів. Соціологія, історія, економіка, політологія прагнуть

вивести універсальні закони функціонування суспільства, що робитиме прогнозованим його розвиток і керованими ті процеси, які відбуваються в ньому.

У психології дещо інші інтереси і задачі. Психологу-досліднику краще уникати власних суб'єктивних оцінок моральної і суспільної правоти тих чи інших поглядів і вчинків, його цікавить більше механізм виникнення певних ідей і переконань та і наслідки їх для окремої особистості та соціальної групи. У психологічній науці, насамперед, розглядається окрема Особистість, Постать, Індивідуальність. Оскільки саме вона може одночасно спростувати так логічно вибудовані закономірності. Звичайно, більшість з нас підкоряється стереотипним правилам існування і наша поведінка досить передбачувана, наші думки тотально контролюються засобами масової інформації. Хоч неприємно це усвідомлювати, але більшість громадян – «сіра маса», і лише одиниці можуть піднести над натовпом свою індивідуальність і заявити про свої ідеї, не боячись осуду і переслідувань.

В історії України в різні часи було достатньо таких постатей, і серед них достойно виділяється ім'я Олекси Тихого, нашого земляка, вихідця з Донеччини, якому вдалося внести свою частку боротьби за самовизначення та суверенність українського народу. Історія розставить пріоритети і проаналізує значення його дій для розвитку української державності, у нашому ж дослідженні особливу цікавість представляє психологічний аспект його поглядів, аналіз причин, які спонукають людей на таку самовіддану боротьбу.

На жаль, у психології тривалий час існувала традиція розглядати патологічні процеси у психіці та

винаходити засоби відновлення психічного здоров'я шляхом повернення людини до прийнятної суспільної «норми». І лише один класичний напрям психології загальноприйняту норму вважав точкою відліку, нижчим рівнем розвитку особистості, від якої потрібно рухатися далі до вершин Індивідуальності.

У середині ХХ ст. в США зародилася гуманістична психологія, представниками якої стали декілька відомих терапевтів-практиків та філософів-теоретиків, зокрема Р. Мей, В. Франкл, К. Роджерс, Ш. Бюлер, А. Маслоу та ін. Погляди на особистість у кожного з них були своєрідними, але об'єднувало їх те, що вони прагнули пояснити, чому деякі люди постійно прагнуть до особистісного зростання, а деякі залишаються роками на рівні досить примітивного духовного розвитку.

А. Маслоу пояснював такі відмінності розвитком мотиваційно-ціннісної сфери, яка ґрунтується на домінуючих потребах людини в конкретний період часу. В онтогенезі ми начебто підіймаємось ходами піраміди в своїх потребах від приземлених, так званих біологічних потреб (у їжі, сні, розмноженні, безпеці), через соціальні потреби (у прийнятті групою, самоствердженні, лідерстві) до найвищих духовних потреб (у пізнанні істини, почутті прекрасного і головне – самоактуалізації). Досліджуючи біографії видатних особистостей, А. Маслоу дійшов висновку, що їх об'єднують певні спільні риси, які ми розглянемо на прикладі життєвого шляху О. Тихого, що мав більшість з перелічених нижче [1].

Самоактуалізованим особистостям характерне ефективніше сприйняття реальності – більш об'єктивне, беземоційне, тому вони краще бачать

фальшиві думки і дії інших, не бояться помилитися і вирішувати складні проблеми без готових відповідей. Другою важливою характеристикою таких осіб є центрованість на проблемі, вони весь час не просто чимось зайняті, а присвячують своє життя реалізації важливої місії, яка позбавлена егоїстичної вигоди, спрямована на користь цілого суспільства. Такі особи мають виражений суспільний інтерес, вони прагнуть допомагати іншим, навіть коли ті їх не розуміють або відкрито засуджують, намагаються прислужитися всьому людству. О. Тихий мав цю особливість. Цитати з його праці «Для чого я живу?» містять яскраві приклади основних характеристик само актуалізованої людини. Наприклад: «Я живу...*щоб вивчати, підтримувати, розвивати мову, культуру, традиції свого народу... щоби позбутися і сприяти іншим позбутися всього низького, підлого, чужого духові людства...*». По-третє, у них проявляється зацікавленість питаннями філософії, етики. Уже одна назва програмної публікації говорить про це. Питання етичності не тільки окремих вчинків, а й самого способу життя сучасної людини хвилювали О. Тихого перш за все: «Я маю людську гідність, національну гордість. Нікому не дозволю топтати ні перше, ні друге. Зневажаю смерть, голод, бідність, страждання і саму зневагу. Прагну, щоб моє “я” було гідне наймення “людина”. У всьому, завжди незалежно від обставин чиню згідно зі своїм сумлінням» [2].

Також само актуалізовані особистості чітко відділяють важливе і дрібниці, вміють повноцінно дружити і любити, але не бояться труднощів і

самотності, оскільки навіть у таких випадках знаходять можливість займатися улюбленою справою, мають гарне почуття гумору, на них мало впливають думки інших, відчують жагу до життя і інтерес до вирішення проблеми, вони весь час на підйомі, їм не буває нудно.

А. Маслоу довів, що подібні особистості, на жаль, складають меншість людства, близько 1% всіх дорослих людей, але саме вони рухають вперед суспільний прогрес, задають тон суспільним процесам, зберігають культурний потенціал і роблять більшість наукових відкриттів. Як зазначає дослідник, ці люди не ідеальні, їм властиві помилки і радикалізм у поглядах, складні характери, яки провокують конфлікти з оточенням, але це всебічно розвинені особистості у кращому своєму прояві.

Негативні реакції оточення, як правило, обумовлені знаходженням самих критиків на нижчих щаблях піраміди потреб, дисонансом у цінностях і вужчим світоглядом. Таким чином, з психологічної точки зору можна сміливо вважати О. Тихого яскравим прикладом сучасної самоактуалізованої особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маслоу А. Дальние пределы человеческой психики. / А. Маслоу. – СПб: Евразия, 1999. – 432 с.
2. Тихий О. Для чого я живу?// журн. «Новое время». – № 1. – 1990. – С. 34–40.

*Ємельяненко Г. Д., Рязанова Д. В.
(м. Слов'янськ)*